

Lekresponsiv undervisning i fritidshemmet

Fritidshem, lekresponsiv, undervisningsmetod

Bakgrund och relevans

På Idalaskolan arbetar vi med att utveckla vårt arbete i fritidshemmet genom att pröva olika undervisningsmetoder i syfte att höja kvalitén på undervisningen i fritidshemmet. Under våren 2024 fördjupade vi oss i Lekresponsiv undervisning.

Frågeställningar

Hur kan lekresponsiv undervisning vara gynnsam för elever på fritidshem?

Teorianknytning/tidigare studier

Fördjupningen inleddes med en grundläggande föreläsning av kommunlektor Rickard Wester, som kort presenterade metoden, relevanta begrepp, samt ett upplägg som använts i förskolan (Pramling, N., & Wallerstedt, C. (2019). Därefter lästes två artiklar om lekresponsiv undervisning, varav en riktad mot fritidshemmet (Dahl, M. (2022).

Utifrån dessa artiklar skapade diskussioner med utgångspunkt i den lekresponsiva undervisningens centrala begrepp:

- *“Som om, som är”* (Lekens växling mellan fantasi och verklighet)
- *intersubjektivitet* (Lekens regler och ramar)
- *alteritet* (när leken plötsligt får ett nytt innehåll eller ny riktning att förhålla sig till)
- *metakommunikation* (berättare som med ord beskriver händelser i leken)

Vidare diskuterades hur upplägget, som har ett större fäste inom förskolan, skulle kunna föras över till fritidshemmets verksamhet.

Metod

Utförandet av prövningen av undervisningsmetoden filmades arbetslagsvis, och validerades utifrån de lekresponsiva begreppen (Pramling, N., & Wallerstedt, C. (2019) av kommunlektor som lekresponsiv undervisning.

Genom kritisk granskning och diskussion utifrån undervisningsmetoden tillsammans med de andra arbetslagen analyserades undervisningen, genom filmerna, utifrån gynnsamheten för de deltagande eleverna. I vår granskning och diskussion besvaras undersökningsfrågan.

Diskussion och resultat

I vår granskning av de filmade undervisningssituationerna fann vi flera sekvenser där vi kunde se att barn som vanligtvis har svårigheter att ta sig in i lekar var väldigt gynnade av en pedagogs deltagande, exempelvis de som sällan leker eller har svårt för rollekar stöttades in i leken genom den lekresponsiva undervisningen.

Pedagogens möjlighet att *metakommunicera* skeenden i leken gav eleven ökad förståelse för lekens *intersubjektivitet* och de *alteriteter* som uppstår. Det ger också eleverna möjlighet att uppleva nya sammanhang och leka fram kunskaper, *som om - som är*, och deltagande i olika sociala situationer. Vårt fokus låg i de sociala relationerna men vi såg också belägg för att den lekresponsiva undervisningen kan ge möjlighet till språklig utveckling och erfarenhetsbaserat lärande.

I en undervisningssituation lekte barnen café, där pedagogen var cafégäst. Det var tydligt att några elever hade erfarenhet av att gå på café eller restaurang, och där man sett hur personalen agerar. Men för de elever som inte går på café ofta blir det en ny erfarenhet att ta med sig ut i verkligheten.

I granskningen såg vi en elev, som har svårigheter att hitta en bra roll i leken, att hen hittade en tydlig plats i leken och tog den tilldelade uppgiften på allvar.

Utifrån våra resultat genom prövning av undervisningsmetod och sambedömning av denna har vi fått syn på när lekresponsiv undervisning kan vara gynnsam, men utifrån det börjat diskutera när eller om den lekresponsiva undervisningen slutar vara gynnsam, vilket vi gärna diskuterar vidare på konferensen.

Referenser

Pramling, N., & Wallerstedt, C. (2019). Lekresponsiv undervisning—ett undervisningsbegrepp och en didaktik för förskolan. *Forskning om undervisning och lärande*, 7(1), 7-22.

Dahl, M. (2022). Lekresponsiv undervisning: ett möjligt didaktiskt verktyg. *Undervisning och ledarskap på fritids. Perspektiv på fritidshemmets pedagogiska uppdrag*. 2022:4 Vetenskaplig slutrapport från FoU-programmet Fritidshemmets pedagogiska uppdrag, s. 31-38